

مشاهده محیط اطراف من

پایه هشتم — جلسه اول

تقویت مهارت خوب دیدن، توجه به جزئیات و ثبت
رویدادها

پژوهش با نگاه کنجکاو و دقیق به محیط
خانه، مدرسه و محله آغاز می‌شود.

💡 مفهوم پایه

تفاوت «دیدن ساده» با «مشاهده علمی»

دیدن ساده

نگاه گذرا به محیط بدون تمرکز و تحلیل.

مثال: «حیات مدرسه زنگ تفریح شلوغ بود.»

مشاهده علمی

استفاده هدفمند از حواس برای درک جزئیات و چرایی اتفاقات.

مثال: «در زنگ تفریح اول، بیشترین شلوغی با ۱۲ نفر جلوی بوفه بود.»

حواس پنج‌گانه؛ ابزار پژوهشگر

گوش (شنیداری) 🦻

صداها، فاصله‌ها، چیدمان و تعداد افراد.

چشم (دیداری) 👁️

صداها، فاصله‌ها، چیدمان و تعداد افراد.

لامسه و بویایی 🦶👃

تغییرات دما، بافت اشیاء یا بوهای غیرعادی در محیط.

مثال: شنیدن صدای چکه کردن یک شیر آب در راهرو که در حالت عادی به آن دقت نمی‌کنیم.

تفاوت «مشاهده» با «برداشت شخصی»

پژوهشگر خوب واقعیت‌ها را از قضاوت‌های شخصی جدا می‌کند.

برداشت شخصی (قضاوت)

حدس یا حس شخصی ما درباره آن موضوع.

❌ «بچه‌های کلاس بی‌نظم هستند.»

مشاهده (واقعیت)

چیزی که دقیقاً با حواس درک شده و همه آن را تأیید می‌کنند.

✅ «از ۳۰ دانش‌آموز کلاس، ۴ نفر بدون کتاب سر کلاس نشستند.»

روش ثبت یک مشاهده استاندارد

برای ثبت دقیق مشاهدات، این سه اصل را همیشه رعایت کنید:

نمونه درست	اشتباه رایج	توضیح	اصل
«دوشنبه ساعت ۱۰:۱۵»	«امروز صبح»	کی و کجا این موضوع اتفاق افتاد؟	زمان و مکان دقیق
«۱۲ نفر ایستاده بودند»	«خیلی شلوغ بود»	از کلمات مبهم مثل «خیلی بد» یا «زیاد» استفاده نکنید.	بدون قضاوت
«سطل تا نیمه پر بود»	«سطل پر بود»	تعداد، زمان یا اندازه‌ها را به عدد بنویسید.	کمّی‌سازی

نمونه کامل: «دوشنبه ساعت ۱۰:۱۵، سطل کاغذ کلاس تا نیمه پر بود.»

کارگاه کلاسی – تمرین ۳ دقیقه‌ای

به فضای کلاس با دقت نگاه کنید و ۳ نکته جزئی که تا کنون به آن دقت نکرده بودید را بنویسید.

نمونه پاسخ ۱

در گوشه سمت راست تخته یک ترک ۱۰ سانتی‌متری وجود دارد.

نمونه پاسخ ۲

دمای کلاس با باز بودن یک لنگه پنجره مطبوع است.

نمونه پاسخ ۳

۳ لامپ از ۶ لامپ مهتابی سقف روشن است.

جمع‌بندی و تکلیف جلسه پژوهشگر خوب می‌بیند، قضاوت نمی‌کند

تکلیف منزل

ثبت جزئیات محیط خانه یا محله (حداقل ۱۰ مورد عینی). خروجی تحویلی برای جلسه بعد: «برگه ثبت مشاهده» در یک صفحه.

نکته کلیدی

پژوهشگر خوب قضاوت نمی‌کند، بلکه واقعیت‌ها را دقیق می‌بیند و می‌نویسد. هر مشاهده باید با زمان، مکان و عدد همراه باشد.